

Innst. S. nr. 270

(2000-2001)

Innstilling fra næringskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Terje Johansen og Leif Helge Kongshaug om samkjøring av ressurser til styrking av norsk matvaresikkerhet og utvikling av norske konkurransedyktige landbruksprodukter av høy kvalitet

Dokument nr. 8:96 (2000-2001)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Etter forslagsstillernes mening ligger fremtiden for norsk landbruk og matproduksjon i å samordne virkemidlene mot økt nisjeproduksjon. Forholdene ligger godt til rette for at Norge skal kunne bli et foregangsland for ren og sikker kvalitetsmat. Spesielt er det et stort potensial for samarbeid der lokale produsenter kan skape nisjeprodukter av lokalt råstoff. Et nytt samordningsprogram der nisjeprodusenter tilbys bistand med teknologi, finansiering, markedsføring og hjelp til å skaffe seg innpass i matvarekjedene, vil være langt mer effektivt for å utvikle norsk matkultur enn dagens mange og sprikende programmer.

De ulike programmer for matkultur og kommersialisering av produktene bør samordnes for å nå målene om bedre norsk matvaresikkerhet og omlegging til økt nisjeproduksjon av sikker kvalitetsmat. Blant annet bør det sees på mulighetene for å samordne verdiskapingsprogrammet, programmer som "Norsk Gardsmat" og merkeordninger som "Godt Norsk" og "Opplysningskontorenes" virksomhet.

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til samordning av ressursene i ulike programmer for norsk matkultur for å styrke norsk matvaresikkerhet og utvikle norske konkurransedyktige landbruksprodukter med særpreg og høy kvalitet."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Erling Brandsnes, Gunnar Breimo, Mimmi Bæivi, Karin Kjølmoe, Kjell Opseth og Rita Tveiten, fra Høyre, Ansgar Gabrielsen og Ivar Kristiansen, fra Fremskrittspartiet, Øystein

Hedstrøm og representanten Terje Knudsen, vil innledningsvis bemerke at den ikke kan slutte seg til forslagsstillernes noe negative beskrivelse av dagens norske landbruksproduksjon og næringsmiddelindustri. Etter flertallets syn er det ikke grunnlag for å hevde at det fokus som har vært på pris og volum har ført til svekket norsk matkultur og gitt oss dårligere produktkvalitet. Det er heller ikke dekning for påstanden om at utviklingen de siste årene har svekket garantien for at den maten vi spiser er ren og trygg. Næringens forskjellige aktører har alltid vært opptatt av å produsere trygg mat, noe som fortsatt er tilfelle. Flere undersøkelser viser da også at norske forbrukere har stor tillit til norsk mat. Allerede i dag er det grunnlag for å framheve Norge som et foregangsland for ren og sikker kvalitetsmat. Flertallet viser til St.meld. nr. 19 (1999-2000) om norsk landbruk og matproduksjon, framlagt av regjeringen Bondevik. Flertallet kan ikke se at meldingen inneholder opplysninger som gir grunnlag for forslagsstillernes konklusjoner med hensyn til kvalitet og sikkerhet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen og Randi Karlstrøm, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, lederen Morten Lund, og representanten Terje Knudsen, viser til departementets brev av 10. mai 2001 (vedlagt) der det bl.a. pekes på at det nye verdiskapingsprogrammet har til formål å fremme utviklingen av spesialiserte matvarer av høy kvalitet. Det framgår av brevet at programmene innenfor Konkurransestrategier for norsk mat skal tilpasses verdiskapingsprogrammets strategi, og at det samtidig legges opp til en evaluering av konkurransestrategiene i forkant av jordbruksoppgjøret i 2002. Etter flertallets syn vil verdiskapingsprogrammet på en tilfredsstillende måte kunne ivareta forslagsstillernes ønske

om et nytt samordningsprogram. Dette programmet har også som mål å identifisere og fjerne flaskehalsen i systemet og på den måten medvirke til at "stivbeint" regelverk hindrer oppstart av småskala næringsmiddelproduksjon. Flertallet vil imidlertid understreke at et regelverk som har til hensikt å sikre trygg mat må være strengt.

Flertallet viser også til Ot.prp. nr. 85 (2000-2001) angående hjemmel for norsk merkeordning for landbruksprodukter. Etter flertallets syn vil også innføringen av en merkeordning bidra til å fremme nisjeproduksjon av høy kvalitet med basis i lokalt råstoff. Dette arbeidet vil bli gjennomført i samarbeid med Statens Næringsmiddeltilsyn.

Flertallet mener at formålet med merkeordningen er å skape merverdier som i hovedsak skal tilfalle primærprodusentene samtidig som forbrukerne skal få bedre valgmuligheter og bedre informasjon om matvarens opprinnelse og kvalitet.

Flertallet deler forslagsstillernes syn på behovet for å legge til rette for økt nisjeproduksjon og at det er et stort potensial for samarbeid der lokale produsenter kan videreforedle lokalt råstoff. Flertallet er derfor enig i at den offentlige politikken må fremme og ikke hindre denne type produksjon. Videre er flertallet enig i betydningen av samarbeid mellom forsknings- og utviklingsinstitusjonene og landbrukets egne bedrifter.

I likhet med forslagsstillerne og departementet ser flertallet at en samordning av ressursene til de ulike aktørene vil gi positive synergieffekter. Flertallet har merket seg at dette er et av de områdene som ifølge departementet vil bli vurdert kontinuerlig i forbindelse med den videre utviklingen av en mer konkurransekyktig norsk matproduksjon.

Flertallet viser til ovenstående og kan på denne bakgrunn ikke se det som hensiktsmessig å be Regjeringen fremme forslag for Stortinget i samsvar med forslagsstillerens ønske. Flertallet vil imidlertid be om at Regjeringen informerer Stortinget på en hensiktsmessig måte om framdriften av dette arbeidet.

Komiteens medlem fra Venstre Leif Helge Kongshaug viser til innstillingen til St.meld. nr. 19 (1999-2000) Om norsk landbruk og matproduksjon, der en enstemmig komité uttaler:

"Komiteen ønsker å videreføre et desentralisert landbruk med en variert bruksstruktur som alternativ til en mer industribasert næring."

Dette medlem viser til at forslagene i Dokument nr. 8:96 (2000-2001) innebærer virkemidler for å sikre denne målsetningen. Samordning av programmer og ressurser, styrket samarbeid om forskning og utvikling,

økt lokal nisjeproduksjon, forenkling i næringsmiddel-lovgivning, utvikling av kvalitetsmat i småskalaproduksjon m.v. er alle tiltak som bygger opp om et desentralisert småskalalandbruk.

Dette medlem fastholder at industrialiseringen av norsk landbruksproduksjon over tid har ført til for stort fokus på stort volum og lav pris, og at dette på flere områder har gått på bekostning av fokus på kvalitet. Et eksempel på denne utviklingen, er det faktum at hovedtyngden av norske bearbejdede kjøttvarer i dag er tilsatt 10-15 pst. vann, uten at dette er gjort kjent for forbrukerne gjennom varedeklarasjoner.

Dette medlem vil understreke at denne utviklingen snarere har skjedd på tross av enn på grunn av holdninger hos den enkelte bonde, og vil understreke at landbrukets organisasjoner gir tydelig uttrykk for at de ønsker et større fokus på kvalitet og varemangfold enn det som er tilfelle i dag. Dette medlem vil også peke på at St.meld. nr. 19 (1999-2000) Om norsk landbruk og matproduksjon gir klare signaler om at norsk landbruk bør utvikles i den retning forslagsstillerne ønsker.

Dette medlem viser til at komiteen slutter seg til forslagsstillerne på sentrale punkter, og at komiteen ber Regjeringen informere Stortinget på en hensiktsmessig måte om framdriften av dette arbeidet. Dette medlem anser at komiteen med dette ivaretar forslagsstillerens intensjon og foreslår at Dokument nr. 8:96 (2000-2001) vedlegges protokollen.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Dokument nr. 8:96 (2000-2001) vedlegges protokollen."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Venstre:

Dokument nr. 8:96 (2000-2001) vedlegges protokollen.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:96 (2000-2001) - forslag fra stortingsrepresentantene Terje Johansen og Leif Helge Kongshaug om samkjøring av ressurser til styrking av norsk matvaresikkerhet og utvikling av norske konkurransedyktige landbruksprodukter av høy kvalitet - bifalles ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 29. mai 2001

Morten Lund
leder

Gunnar Breimo
ordfører

Kjell Opseth
sekretær

Vedlegg

Brev fra Landbruksdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 10. mai 2001

Dokument nr. 8:96: Forslag fra stortingsrepresentantene Terje Johansen og Leif Helge Kongshaug

Jeg viser til brev av 04.05.01 vedrørende forslag om samordning av ressurser til styrking av norsk matvaresikkerhet og utviklingen av norske konkurransedyktige landbruksprodukter av høy kvalitet.

I forslaget til stortingsrepresentantene Terje Johansen og Leif Helge Kongshaug er det satt et kritisk lys på utviklingen av norsk matkultur, og hvor de mener at fremtiden for norsk matproduksjon i stor grad ligger i forbrukernes økende etterspørsel etter trygge kvalitetsprodukter med særpreg. For å oppnå dette peker de på behovet for å samordne virkemidlene innenfor sektoren, både innenfor forvaltning, forretningsutvikling og forskning. Dette vil medføre at involverte aktører kan samles om en felles strategi for å bedre norsk matvaresikkerhet, og å produsere kvalitetsprodukter for betalingsvillige nisjer i markedet. Det er i brevet spesielt på rollene til Norsk Gardsmat, Godt Norsk og Opplysningskontorene.

I forbindelse med etableringen av verdiskapingsprogrammet for norsk matproduksjon ble også aktørene/programmene innenfor Konkurransestrategier for norsk mat en del av dette programmet. Hovedformålet med verdiskapingsprogrammet er å bidra til *høyere verdiskaping* både innenfor primærproduksjon og foredling, og hvor hovedstrategien i programmets først fase, til og med 2002 er som følgende:

"Verdiskapingsprogrammet skal legge til rette for primærprodusenter og næringsmiddelbedrifter som utvikler spesialiserte matvarer av høy kvalitet for salg i markeder med høy betalingsvillighet og som bidrar til økt verdiskaping for primærprodusentene."

Dette har medført at programmene innenfor Konkurransestrategier for norsk mat skal tilpasses verdiskapingsprogrammets strategi, samtidig som legges opp til en evaluering av konkurransestrategiene i forkant av jordbruksoppjøret i 2002.

Med denne satsingen legger Regjeringen til grunn at virkemiddelapparatet bør ha en felles forståelse og strategi for hvordan den norske landbruksproduksjonen i større grad kan gjøres konkurransedyktig med utgangspunkt i en differensiert markedsstrategi, og hvor den ene hovedretningen har sitt konkurransefortrinn i norsk matvaresikkerhet, særpreg og høy kvalitet.

Stiftelsen Godt Norsk er en av aktørene i Konkurransestrategier for norsk mat, og vil i denne forbindelse også ta på seg oppgaven med å forvalte en norsk merkeordning for landbruksprodukter, basert på geografisk opprinnelse, tradisjon og egenart, jf. Ot.prp. nr. 85 (2000-2001). Det tas sikte på at dette arbeidet vil bli gjennomført i samarbeid med Statens næringsmiddeltilsyn, og hvor de vil få ansvaret for å fastsette forskrifter på området.

Norsk Gardsmat var i oppstartsfasen en del av Konkurransestrategier for norsk mat, og hvor formålet var å tilføre forbrukerne en tilleggsverdi gjennom deres opplevelse av at maten er naturlig og ekte, samt å gi maten en nærhet til stedet hvor den er produsert. Etter etableringen gikk Norsk Gardsmat over til å bli en medlemsstyrt organisasjon av Norske bønder som produserer og selger egenproduserte matvarer, og hvor medlemstallet nå er på over 210 produsenter.

Opplysningskontorene finansieres med unntak av melkesektoren, med omsetningsmidler bevilget av Omsetningsrådet. Det ble i forkant av jordbruksforhandlingen i 1998 foretatt vurderinger vedrørende en koordinering av disse, og da også i forhold til andre aktører innen Konkurransestrategier for norsk mat. I dette arbeidet var en av hovedutfordringer de forskjellige aktørenes finansieringskilder.

Jeg ser imidlertid de positive synergieffektene av en samordning av ressursene til de ulike aktørene i arbeidet med å styrke satsingen på trygg norsk mat med særpreg og høy kvalitet. Dette vil være et av de områdene som kontinuerlig vil bli vurdert i forbindelse med den videre utviklingen av en mer konkurransedyktig norsk matproduksjon.